

Justitiedepartementet
Enheten för familjerätt och allmän
förmögenhetsrätt

Yttrande över SOU 2025:34 Ett modernare konsumentskydd vid distansavtal

Svea hovrätt (Patent- och marknadsöverdomstolen) har granskat författningsförslagen i betänkandet utifrån de intressen som domstolen har att bevaka. Utredningen framstår som genomarbetad och förslagen synes vara väl ägnade att genomföra direktivet. Den lagtekniska lösningen med ett nytt 3 kap. i lagen (2005:59) om distansavtal och avtal utanför affärslokaler (distansavtalslagen) framstår även som lämplig. Utöver detta lämnar domstolen följande synpunkter.

Ångerfunktionen

Med anledning av den nya ångerfunktionen föreslår utredningen att följande tillägg ska införas i 2 kap. 2 § första stycket 10 distansavtalslagen: *”samt var den ångerfunktion som avses i 10 a § finns tillgänglig”*. Den aktuella bestämmelsen om förhandsinformation är av stor praktisk betydelse vid tillämpningen av lagen. Den är relevant när det gäller såväl ångerfristens beräkning som konsumentens skyldighet att ersätta en varas värde-
minskning och andelen av priset för en tjänst som delvis utförts innan konsumenten utövade ångerrätten (se 2 kap. 12 § fjärde stycket och 2 kap. 15 § 2 och 3 distansavtalslagen). Detta medför att det är särskilt viktigt att bestämmelsen utformas på ett tydligt sätt och i nära anslutning till direktivtexten. Vidare är näringsidkarens skyldighet att tillhandahålla ångerfunktionen inte tillämplig i alla fall, utan endast då avtal har ingåtts via onlinegränssnitt.

Mot den bakgrunden föreslår domstolen i stället följande lydelse: *”samt, i tillämpliga fall, att det finns en sådan ångerfunktion som avses i 10 a § och var den finns tillgänglig”*. Motsvarande formulering bör införas i den föreslagna 3 kap. 5 § första stycket 8 distansavtalslagen.

Utredningen föreslår att det i 2 kap. 10 § första stycket distansavtalslagen införs en upplysning om att det i den efterföljande paragrafen (10 a §) finns särskilda bestämmelser om en ångerfunktion. Domstolen vill väcka frågan om det föreslagna tillägget verkligen behövs.

Den föreslagna bestämmelsen om näringsidkarens skyldighet att tillhandahålla en ångerfunktion har ett samband med 2 kap. 10 § andra stycket distansavtalslagen och den föreslagna 3 kap. 14 § tredje stycket distansavtalslagen. Dessa bestämmelser reglerar frågan om vem som bär risken för ett ångermeddelande. Av bestämmelserna följer att näringsidkaren bär risken för ett ångermeddelande om konsumenten sänt detta i rätt tid och på ett ändamålsenligt sätt. Domstolen noterar att det i författningskommentaren (s. 180 och s. 200) anges att: *”Konsumenter som sänt sitt meddelande genom ångerfunktionen bör normalt anses ha sänt detta på ett ändamålsenligt sätt”*. Enligt domstolen bör det i stället vara så att en konsument som sänt sitt meddelande genom ångerfunktionen *alltid* ska anses ha sänt det på ett ändamålsenligt sätt. Detta bör förtydligas i författningskommentaren.

Utredningen föreslår att skyldigheten att tillhandahålla en ångerfunktion ska sanktioneras genom ett nytt andra stycke i 25 § marknadsföringslagen (2008:486). Förslaget utgår från att sanktionen är ett åläggande förenat med vitesäventyr. Som domstolen förstår bestämmelsen innefattar den till att börja med inte alla tänkbara brister i förhållande till näringsidkarens skyldigheter enligt 2 kap. 10 a §. Den tycks inte omfatta situationer där en näringsidkare visserligen har en ångerfunktion men där funktionen brister i sin utformning jämfört med direktivregleringen eller där näringsidkaren inte bekräftar mottagandet av ett ångermeddelande på föreskrivet sätt. Det kan ifrågasättas om en sådan begränsning av sanktionsmöjligheterna är förenlig med direktivregleringen. Ytterligare en synpunkt är att det enligt domstolen närmast rör sig om otillbörlig marknadsföring även i de fall då näringsidkaren underlåter att i något avseende följa 10 a §. Domstolen vill därför väcka frågan om det i stället kan vara lämpligt att utforma sanktionsbestämmelsen på motsvarande sätt som i den nya 3 kap. 3 § distansavtalslagen, dvs. *”Om näringsidkaren handlar i strid mot 2 kap. 10 a § ska detta vid tillämpningen av 5, 23 och 26 §§ marknadsföringslagen (2008:486) anses vara otillbörligt mot konsumenten”*. Det innebär att näringsidkaren kan förbjudas att fortsätta med marknadsföring av produkter när de inte har den föreskrivna ångerfunktionen och att även andra brister när det gäller följsamheten av regleringen omfattas. Om man vid den fortsatta beredningen väljer att utforma sanktionen som ett åläggande anser domstolen att den bör placeras i en separat paragraf, till exempel en ny

25 a § i marknadsföringslagen (och med de följdändringar det innebär i 26, 27 och 28 §§).

Förklaringsskyldigheten

Utredningen föreslår att artikel 16 d i det nya distansfinansdirektivet genomförs i den nya 3 kap. 4 § distansavtalslagen. I 3 kap. 4 § anges att: *”Näringsidkaren ska ge de förklaringar som konsumenten behöver”*. Lagtexten är allmänt hållen och anger inte när förklaringarna ska ges eller vad de ska avse. Domstolen noterar visserligen att bestämmelsen har utformats med 6 § konsumentkreditlagen (2010:1846) som förebild. En generell utgångspunkt bör dock vara att lagtexten ska utformas i nära anslutning till direktivet. En alltför allmänt hållen reglering riskerar också att förlora i skärpa. Artikel 16 d i det nya distansfinansdirektivet tar sikte på förklaringar som ska ges innan ett avtal ingås. Den avser också förklaringar om de föreslagna avtalen som sätter konsumenten i stånd att bedöma huruvida det föreslagna avtalet och de kompletterande tjänsterna är anpassade till hans eller hennes behov och ekonomiska situation. För att förenkla rättstillämpningen är det enligt domstolen lämpligt att detta anges i lagtexten.

Domstolen noterar att den föreslagna bestämmelsen om förklarings-skyldigheten i 3 kap. 4 § distansavtalslagen inte är sanktionerad. Eftersom det inte finns något undantag från medlemsstaternas skyldighet att tillhandahålla sanktioner enligt artikel 24 i konsumenträttighetsdirektivet bör en sanktionsbestämmelse till förklarings-skyldigheten införas i det nya 3 kap. distansavtalslagen. Domstolen föreslår att den utformas på motsvarande sätt som i den nya 3 kap. 3 § distansavtalslagen.

I handläggningen av detta ärende har deltagit hovrättslagmannen Amina Lundqvist, hovrättsrådet Anne Kutteneuler och tf. hovrättsassessorn Kristina Niska, föredragande.

Amina Lundqvist

Kristina Niska